

แพรวเยาวชน

ต้นส้มแสนรัก

Meu Pé de Laranja Lima

โจเซ เมอโร เดอ วาสคอนเซลอส เขียน

มัทนี เกษกมล แปล

พิมพ์ครั้งที่ 13

ต้น ส้ม แสน รัก

นิยายคลาสสิกระดับโลก

“นิยายบราซิลสุดคลาสสิกที่จะทำให้ผู้อ่านปวดร้าว
และประหลาดใจไปพร้อมกัน”

– เว็บไซต์ *Kirkus Reviews*

“เป็นการผสมผสานความทุกข์ทรมานจากความยากจน
เข้ากับความหอมหวานจากการตามหาสิ่งที่จะทำให้ชีวิต
มีความหมายได้อย่างลงตัว

นิยายของเดอ วาสคอนเซลอส ซึ่งเป็นนิยายสุดคลาสสิก
ของบราซิล ถูกแต่งขึ้นมาโดยมีพื้นฐานมาจากประสบการณ์
ความยากลำบากในวัยเด็กของตัวเอง
เมื่อตอนที่เขายังอาศัยอยู่ในซานเมืองรีโอเดจาเนโร”

– นิตยสาร *Booklist*

“ถ่ายทอดความลึนไหล
และไร้กฎเกณฑ์ของชีวิตในวัยเด็กได้อย่างสมจริง
ช่วงแรกผู้แตงนำเสนอเรื่องราวของเด็กผู้ชายคนหนึ่ง
ที่เชื่อใจต้นส้มที่ชื่อมิงกิงโยได้อย่างน่ารัก
ซึ่งในเวลาต่อมาเขาก็บรรยายการกลั่นแกล้งอันโหดร้าย
และการเสียดสีสังคมสุดแสนเจ็บปวดได้อย่างน่าทึ่ง
เป็นนิยายบราซิลสุดคลาสสิกที่ซาบซึ้งตรึงใจ
และสร้างประเด็นให้ผู้อ่านต้องเก็บไปคิด
และถกเถียงกันในสังคมต่อไป”

– เว็บไซต์ *Publishers Weekly Online*

“นี่เป็นเรื่องราวที่เต็มไปด้วยความอ่อนโยนอันแสนเศร้า
เซเซ่น้อยช่างน่าเอ็นดูยิ่งนัก เขาจะอยู่ในใจฉันไปตลอดกาล”

– เจาเหวินชวณ

นักเขียนชนะรางวัลฮันส์ คริสเตียน แอนเดอร์เซน ประจำปี 2016
(ประเทศจีน)

“ทุกคนที่อ่านหนังสือเล่มนี้จะต้องรู้สึกอบอุ่น
และซาบซึ้งสุดๆ ไปกับความใสซื่อบริสุทธิ์ของเซเซ่
นี่เป็นการอ่านที่ยอดเยียมมาก”

– เกอแบรนต์ บัคเคอร์

นักเขียนชนะรางวัล International Dublin Literary Award
(ประเทศเนเธอร์แลนด์)

“หนึ่งในสุดยอดหนังสือแห่งยุค...
ไม่มีนิยายเรื่องไหนที่จะบรรยายความโศกเศร้า
และความสุขได้อย่างมีศิลปะเท่าเรื่องนี้อีกแล้ว”

- หลุยส์ อันโตนิโอ อาเกีย

นักเขียนชนะรางวัล Prêmio Jabuti
(ประเทศบราซิล)

“เจ้าชายน้อย สาวน้อยไฮดี้
บีบบี้ถุงเท้ายาว และทอม ซอร์เยอร์...
ในปี 1968 ตัวละครชั้นเยี่ยมที่เทียบเท่าตัวละครชื่อดังเหล่านี้
ได้ถือกำเนิดขึ้น ณ ประเทศบราซิล...

นี่เป็นนิยายที่บอกเล่าเรื่องราวชีวิตผ่านมุมมองของเด็กน้อย
ได้อย่างเกือบจะสมบูรณ์แบบ
จนทำให้อบอุ่นหัวใจและปวดร้าวจิตใจไปพร้อมๆ กัน
ไม่ว่าผู้อ่านจะอายุเท่าไรก็ตาม”

- หนังสือพิมพ์ *The National*

“ทั้งอ่อนโยนและสนุกสนาน...
เข้ากับผู้อ่านช่วงชีวิตวัย 10 ปีขึ้นไปอย่างถึงที่สุด”

- หนังสือพิมพ์ *The Guardian*

“หนึ่งในตัวละครจากวรรณกรรมเยาวชน
ที่น่าจดจำที่สุดตลอดกาล แนะนำให้อ่านเป็นอย่างยิ่ง”
- เว็บไซต์ *The School Librarian*

“เขียนด้วยความอ่อนโยนอย่างสุดซึ้ง
ต้นสั้มแสนรัก บอกเล่าเรื่องราวที่ชวนให้คิดถึงชีวิตในวัยเด็ก
ได้อย่างลึกซึ้งกินใจ...
จนอาจจะเพื่อนอารมณ์ผู้อ่านในวัยผู้ใหญ่ได้มากกว่า
เด็กธรรมดาทั่วไปเสียด้วยซ้ำ”
- นิตยสาร *Irish Times*

“สมบูรณ์แบบ คุ่มค่า และเร้าใจ...
เรื่องราวเกี่ยวกับการรับมือกับความยากลำบากในชีวิต
ที่มีทั้งความขบขันและสะท้อนอารมณ์
เซเซที่น่ารักและเข้มแข็ง
พร้อมทั้งจินตนาการอันกว้างไกลของเขา
จะเข้ามาถึงสถิตอยู่ในใจคุณโดยไม่รู้ตัว”
- เว็บไซต์ *Playing By the Book*

“เต็มไปด้วยความสนุกสนานและมีพลัง”
- เว็บไซต์ *Book for Keeps*

ก า ร อ่ า น คื อ ร า ก ฐ า น ที่ ส ำ ค ญ

ครูเซซีเลีย เพม ชมว่า ผมอ่านหนังสือเก่งที่สุด
เป็น 'นักอ่าน' ที่ดีที่สุด

- เซเซ

ต้นส้มแสนรัก

จัดพิมพ์โดย

แพรวเยาวชน

ในเครือบริษัทอมรินทร์ คอร์เปอร์เรชั่นส์ จำกัด (มหาชน)
378 ถนนชัยพฤกษ์ (บรมราชชนนี) เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ 10170
โทรศัพท์ 0-2422-9999 ต่อ 4964, 4969 E-mail: info@amarin.co.th

Copyright © (1968) Editora Melhoramentos Ltda., Brazil

Original Title in Portuguese: “O Meu Pé de Laranja-Lima”

by José Mauro de Vasconcelos

All rights reserved.

สื่อดิจิทัลนี้ให้บริการดาวน์โหลดสำหรับผู้ใช้บริการตามเงื่อนไขที่กำหนดเท่านั้น

การทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ ไม่มีวิธีใด ๆ นอกเหนือจากเงื่อนไขที่กำหนด

ถือเป็นความผิดอาญาตาม พรบ.ลิขสิทธิ์ และ พรบ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 978-616-18-6610-5

เจ้าของ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา บริษัทอมรินทร์ คอร์เปอร์เรชั่นส์ จำกัด (มหาชน)
กรรมการผู้อำนวยความสะดวก ศิริ บุญพิทักษ์เกศ • กรรมการผู้จัดการ อุษณีย์ วิรัตน์พันธ์
รองกรรมการผู้จัดการ ศศกร วัฒนาสุทธีวงศ์ • ที่ปรึกษา งามอาจ จิระอร

บรรณาธิการ สุทัตตา อรุณวงศ์สาณกุล
ศิลปกรรม เกติพิบูล โหมตตาด • คอมพิวเตอร์ จิระนัย คำจันทร์ • พิสูจน์อักษร อัมไพวรรณ ทองคง

ต้นส้มแสนรัก

Meu Pé de Laranja Lima

โจเซ เมอโร เดอ วาสคอนเซลอส
เขียน

มัทนี เกษกมล
แปล

สำนักพิมพ์แพรวเยาวชน
กรุงเทพมหานคร

หนังสือคุณภาพ
โดยอมรินทร์กรุ๊ป

สารบัญ

คำนำสำนักพิมพ์ (6)

ภาคหนึ่ง

ในวันคริสต์มาส เด็กปีศาจถือกำเนิด

ค้นพบ 3

ต้นส้ม 16

ขาดแคลน 30

บ้านใหม่ ชีวิตใหม่ และความหวังที่ไม่เปลี่ยน 58

เพลงแฟนนี้ 78

ภาคสอง

เมื่อพระบุตร/รากฏกายในความเศร้า

ค้ำคาว 99

ชัยชนะ 110

เด็กช่างพูด 123

เก็บไว้ในความทรงจำ 137

คำขอร้อง 151

การสูญเสีย 171

รถไฟ 180

ต้นไม้แก่ 199

คำสารภาพท้ายสุด 202

คำนำสำนักพิมพ์

ต้นส้มแสนรัก (Meu Pé de Laranja Lima) วรรณกรรมเยาวชนอายุครึ่งศตวรรษของนักเขียนชาวบราซิล โจเซ่ เมอโรเดอ วาสคอนเซลอส ได้รับการแปลเป็นภาษาต่างๆ กว่า 30 ภาษา และถูกสร้างเป็นภาพยนตร์มาแล้วหลายต่อหลายครั้ง ซึ่งไม่ว่า *ต้นส้มแสนรัก* จะอยู่ในรูปแบบใด หรือภาษาอะไร ก็ครอบคลุมหัวใจของคนอ่านและคนดูได้อย่างสมบูรณ์แบบมาตลอด

เรื่องราวของหนังสือเล่มนี้ มีเซเซ เด็กชายวัยห้าขวบ (และหกขวบในบางที) เป็นผู้นำทาง พาเราไปพบเรื่องราวรอบตัวเขา ที่มีทั้งสุข ทุกข์ น่าตีในบางครั้ง และหลายครั้งก็อยากเอื้อมมือไปโอบกอดเขาไว้เหลือเกิน ซึ่งหลายคนที่เคยได้อ่านหนังสือเล่มนี้ก็คงรู้สึกไม่ต่างกัน เพราะความจริงแล้ว *ต้นส้มแสนรัก* อาจไม่ได้เป็นเพียงเรื่องส่วนตัวของเซเซกับต้นส้มหนึ่งต้นเท่านั้น แต่มันอาจเป็นเรื่องของเราทุกคน เรากับต้นส้มในหัวใจที่เราหวงแหนสุดชีวิต และจะไม่มีวันยอมให้ใครมาโค่นมันไปง่ายๆ แน่نون

แพรวเยาวชน

กรกฎาคม 2563

ภาคหนึ่ง

ในวันคริสต์มาส
เด็กปีศาจถือกำเนิด

ค้นพบ

เราเดินจูงมือกันมาตามถนนอย่างไม่รีบร้อน โททอก้า
สอนผมเรื่องเกี่ยวกับชีวิต ผมสบายใจเพราะพี่ชายจูงมือผมไว้
ขณะที่อธิบายสิ่งที่สอนเป็นเรื่องนอกบ้าน เพราะเรื่องในบ้าน
ผมจะหาทางเรียนรู้เอาเองและลองทำเอง ผมมักจะทำผิดและ
ถูกตีที่ก้น วันนี้อย่างไม่มีใครตีผมเลย แต่พอเขาเริ่มเจออะไรเข้า
ละก็ เขาจะต้องพูดว่า ผมเป็นหมา เป็นเป็ด เป็นแมวอะไรเรื่อย
ผมจะไม่อยากจะคิดถึงเรื่องนี้เลยละ ถ้าผมไม่ได้เดินอยู่บนถนน
ผมก็คงจะได้ร้องเพลงแล้ว ร้องเพลงนี้มันดีนะ โททอก้านะ
นอกจากจะร้องเพลงได้แล้ว เขายังทำอย่างอื่นได้อีกนะฮะ
เขาผิวปากได้ ผมลองเลียนแบบเขาตั้งนานแต่ไม่มีเสียง
ออกมาเลย เขาพูดให้กำลังใจผมว่า ทำอย่างนั้นนะถูกแล้ว
แต่ผมก็ยังไม่มีปากที่จะผิวได้อยู่ดี ถึงผมจะร้องเพลงดังๆ
ไม่ได้ ผมก็ร้องอยู่ข้างในได้ มันพิสดารหน่อยแต่ก็สนุกดี
ผมจำเพลงที่แม่ร้องตอนที่ผมยังเล็กมากๆได้ แม่จะยืนอยู่
ที่อ่างซักผ้า มีผ้าพันไว้รอบหัวเพื่อกันแดด ผูกผ้ากันเป็น

ไว้อรอบพุง แล้วก็ยืนอยู่ตรงนั้นเป็นชั่วโมงๆ ทำสบูให้เป็น
ฟอง ขยำผ้า เอามันมาเข้าแถวที่ราว แล้วก็เอาเสาไฟค้ำไว้
แม่ทำอย่างนี้กับผ้าทุกวัน แม่ซักผ้าของบ้านคุณหมอโพลซาเบอร์
เพื่อจะได้มีเงินมาช่วยเรื่องค่าใช้จ่ายในบ้าน แม่เป็นคนผอมสูง
แต่สวยมาก ผิวคล้ำ ผมดำและเหยียดตรง เวลาแม่ปล่อยผม
มันจะยาวลงมาถึงเอว เวลาที่ร้องเพลง เสียงของแม่จะเพราะ
มาก ผมมักจะชอบยืนฟังอยู่ใกล้ๆ

ทหารเรือ

ชาวเรือที่แสนเศร้า

พรุ่งนี้ฉันจะสิ้นใจ

ด้วยคิดถึงเธอ

เกลียวคลื่นซัดสาด

หายไปบนชายหาด

ชาวเรือของฉัน

ต้องจากไป

ความรักของทหารเรือ

เป็นรักชั่วครู่วัน

พอเรือถอนสมอ

เราก็ต้องจากกัน

เกลียวคลื่นซัดสาด...

พอมาถึงตอนนี้ เพลงมันก็ทำให้ผมเศร้าอย่างบอกไม่ถูก
โททอกำลังมือผม ผมก็เลยรู้สึกตัว...

“เป็นอะไรไป เซเซ”

“เปล่าหรอก ฉันร้องเพลงนะ”

“ร้องเพลงรี”

“ใช่”

“งั้นฉันต้องหุหนวกแน่ๆ เลย”

เขาคงไม่รู้หรอกว่า คนเราร้องเพลงอยู่ข้างในได้ ผม
เฉยเสีย ถ้าเขาไม่รู้ ผมก็จะไม่สอนเขาหรอก

เรามาถึงถนนรีโอ-เซาเปาโลแล้ว

มีทุกอย่างที่วิ่งผ่านไปบนถนนนี้ ทั้งรถบรรทุก รถยนต์
เกวียน และรถจักรยาน

“ดูนะ เซเซ ตรงนี้สำคัญมาก เรามองอย่างระมัดระวัง
ก่อน มองไปด้านนี้ แล้วก็ทางอีกด้านหนึ่ง...เออละ”

เราวิ่งข้ามถนน

“กลัวไหม”

ผมกลัว แต่สั่นหัวปฏิเสธ

“เราจะข้ามด้วยกันอีกทีนะ แล้วฉันก็อยากดูว่านาย
ข้ามเองได้ไหม”

เราข้ามกลับ

“ที่นี้นายข้ามคนเดียว ไม่ต้องกลัว เพราะนายจะเป็น
ผู้ใหญ่ตัวเล็ก ๆ แล้ว”

ใจผมเต้นรัว

“เออละ...ข้าม!”

ผมวิ่งหายใจหายคอไม่ทัน แล้วไปหยุดคอยหน้อยหนึ่ง

เขาก็ให้สัญญาณผมข้ามกลับมาได้

“ตอนแรกนายทำดีแล้ว แต่นายลืมนะไปอย่างนี้ นายต้องมองทั้งสองทางว่ามีรถมาหรือเปล่า ฉันไม่อยู่คอยให้สัญญาณ นายได้บ่อยๆ หรอกนะ ขากลับเราค่อยลองฝึกกันอีก ตอนนี้อยากก่อน ฉันจะให้นายดูอะไรอย่างหนึ่ง”

เขาจูงมือผม แล้วเราก็เดินไปด้วยกันช้าๆ ผมจัดแจงเริ่มเรื่อง

“โททอก้า”

“อะไร”

“พี่รู้สึกถึงวัยที่มีเหตุผลไหม”

“มันเรื่องอะไรกัน”

“ลุงเอ็ดมันโดบอกฉัน แกบอกว่าฉันนะแก่แดด แล้วก็ว่าฉันจะถึงวัยที่มีเหตุผลเร็ว ๆ นี้ ฉันเองไม่รู้ว่ามันจะต้องไปจากตอนที่ยังไม่ถึงยังไง”

“ลุงเอ็ดมันโดนะไง แกชอบเอาอะไรๆ มาใส่สมองนายอยู่เรื่อย”

“เขาไม่โง่นะ เขาฉลาด พอฉันโตขึ้นฉันก็อยากฉลาด แล้วก็อยากเป็นกวี อยากผูกเน็คไทหูกระต่าย ลักวันหนึ่งฉันจะมีรูปที่ฉันผูกเน็คไทหูกระต่าย”

“ทำไมต้องผูกเน็คไทหูกระต่ายด้วย”

“เพราะจะเป็นกวีก็ต้องมีเน็คไทหูกระต่ายนะสิ ตอนลุงเอ็ดมันโดให้ฉันดูรูปกวีในหนังสือที่ไร ฉันเห็นใส่เน็คไทหูกระต่ายทุกคนเลย”

“เซเซ อย่าไปเชื่อที่ลุงแกบอกนะ ลุงเอ็ดมันโดนะบ๊อง แล้วก็โกหกเก่งด้วย”

“จันแกก็เป็นไอ้สัตว์หมานะสิ”

“นี่ นายเคยโดนตบปากเพราะพูดหยาบคายมาหลายหน
แล้วนะ ลุงเอ็ดมันโดนได้เป็นอย่างนั้น จันพูดว่าแกบ้อง
แล้วก็บ้าหน้อยๆ ต่างหาก”

“ก็พี่บอกว่าลุงแกโกหก”

“เป็นอย่างหนึ่งไม่ได้หมายถึงเป็นอย่างอื่นด้วย”

“เป็นสิ เมื่อสองวันก่อนนะ พ่อคุยกับคุณเซวโรโน
คนที่เล่นเอสโคปากับมานิลลากับพ่อนะ แล้วก็พูดกันถึงคุณ
ลาบอนน์ว่า ‘ไอ้สัตว์หมา มันโกหกทั้งเพ’ แต่ไม่เห็นมีใคร
ตบปากเขาเลย”

“ผู้ใหญ่เขาพูดได้ ไม่เป็นไร”

เราเสียบกันไป

“ลุงเอ็ดมันโดนไม่ได้...บ้องเป็นไงนะ โททอก้า”

เขาเอานิ้วขีดเป็นวงๆ อย่างใช้ความคิด

“แกไม่ได้เป็นอย่างนั้นหรอกพี่ แกตินะ แกสอนอะไรๆ
ฉันด้วย วันนี้แกก็ตีกันฉันด้วย ไม่แรงนักหรอก”

โททอก้ากระโดดโหยง

“แกตินายหรือ เมื่อไหร่”

“ตอนที่ฉันทำตัวไม่ดี แล้วกลอเรียส่งให้ฉันไปอยู่บ้านย่า
ลุงแกอยากอ่านหนังสือพิมพ์ แต่หาแว่นตาไม่เจอ แกหาใหญ่
ยังกะไอ้บ้า แกถามย่า แต่ย่าก็ไม่เห็น ทั้งสองคนรีบบ้านชะ
กระจุยเลย ฉันก็เลยพูดขึ้นว่าฉันรู้ว่าแว่นอยู่ไหน ถ้าเขาให้ตั้งค์
ฉันซื้อลูกหินละก็ ฉันจะบอก ลุงแกก็เอาเหรียญทอสเทา¹

¹ หน่วยเงินของบราซิลที่เลิกใช้ไปตั้งแต่ปี ค.ศ. 1942

ออกมาจากกระเป๋าสี้อีก แล้วพูดว่า ไปเอามาสิ แล้วลุงก็จะให้
ฉันก็เดินไปที่ตะกร้าผ้าแล้วหยิบออกมา แกเลยตะคอกฉันว่า
เจ้านะแหละ เด็กขี้โกง แกตีฉันแล้วก็ไม่ยอมให้เหรียญทอสเทา
ฉัน”

โททอก้าหัวเราะ

“นายไปบ้านนั้นเพื่อจะได้ไม่โดนตีที่บ้าน แต่แล้วนาย
กลับไปโดนที่โน่นจนได้ เรารีบไปกันเถอะ เดี่ยวจะไม่ถึง”

ผมยังคิดถึงเรื่องลุงเอ็ดมันโดอยู่

“โททอก้า เด็กนี่ปลดเกษียณแล้วหรือ”

“อะไรนะ”

“ลุงเอ็ดมันโดไม่ได้ทำอะไรเลยแต่ก็ได้ตั้งค์ ทางรัฐจ่าย
ให้ทุกเดือน”

“แล้วไง”

“เด็ก ๆ ไม่ได้ทำอะไรเลย กิน นอน แล้วก็เอาเงินจาก
พ่อแม่”

“ปลดเกษียณนะมันต่างกัน เซเซ ปลดเกษียณหมายถึง
เวลาหลังจากที่คนเขาทำงานกันมานานจนผมขาว แล้วก็เดิน
ช้า ๆ อย่างลุงเอ็ดมันโดต่างหาก แต่เราเลิกคิดเรื่องยาก ๆ ดีกว่า
ถ้านายอยากจะเรียนอะไรจากลุงก็ตามใจ อย่าให้ฉันต้องรูน
ไปด้วยก็แล้วกัน เป็นอย่างเด็กอื่น ๆ มั่งเหอะ พุดหยาบคาย
บ้างก็ได้ แต่เลิกเอาเรื่องยาก ๆ มาใส่หัวฉันซะที ไม่งั้นฉันจะ
ไม่ไปไหนกับนายอีก”

ผมรู้สึกเคืองหน่อย ๆ เลยไม่อยากคุยต่อ ไม่อยาก
ร้องเพลงด้วย นกตัวเล็กๆ ที่ร้องเพลงอยู่ในตัวผม...มันบินหนี
ไปเสียแล้ว เราหยุดเดินและโททอก้าก็ชี้ให้ผมดูบ้านหลังหนึ่ง